

Schriftlicht

Auditief of visueel?

F.J. Bijzet

De lamp van het lichaam is uw oog. Indien dan uw oog zuiver is, is ook uw gehele lichaam verlicht. Maar wanneer het slecht is, is ook uw lichaam duister. Ziet dan toe dat wat licht in u is niet duisternis zij.

Lucas 11:34,35

‘Mensen kunnen niet meer een half uur lang naar een preek luisteren. Hooguit twintig minuten, maar eigenlijk is ook dat al te lang.’

Dit soort uitspraken kun je tegenwoordig nog al eens horen. En er zit iets in: ik merk dat ook tijdens de catechisaties: iets langer achtereen rustig en geconcentreerd luisteren gaat mensen merkbaar moeilijker af dan vroeger.

Hoor- of kijkprobleem?

Hoe komt dat?

Het argument is meestal: de mens is vandaag veel meer visueel ingesteld dan auditief. Dus moet je de mensen nu vooral via hun ogen proberen te bereiken en niet te veel via hun oren. Praat dus als predikant niet te lang achtereen op de preekstoel en op catechisatie. Neem dingen mee om te laten zien, gebruik een overheadprojector of, moderner alweer, een beamer... Drama om je boodschap over te brengen kan ook een prachtig hulpmiddel zijn...

Nu is het de vraag of de mens niet altijd al een sterk visueel ingesteld wezen geweest is. En of onze oren echt zo sterk veranderd zijn dat ze minder zouden kunnen opnemen. Zit het probleem wel bij onze oren? Zou het misschien ook zo kunnen zijn dat het oorprobleem vandaag eigenlijk meer een oogprobleem is? Een gevolg van ons verkeerde kijken?

Want dat is het wat de Here Jezus ons met die bij eerste lezing wat raadselachtige woorden in Lucas 11 wil leren. Je kunt het luisteren verleren omdat je verkeerd kijkt. Omdat je ogen zo in beslag genomen worden door van alles en nog wat, dat je het belangrijkste uit het oog gaat verliezen.

Licht wil verlichten

Het lijkt aanvankelijk of Christus een open deur intrapt: ‘Niemand steekt een lamp aan en zet die dan in de kelder of onder een korenmaat, maar op de standaard, opdat wie binnentreden het licht zien.’ De Here zei dit in een tijd dat je nog niet met een simpele handbeweging, door op een lichtknopje te drukken, de hele kamer in het licht zette. Je moest het toen met een olielampje doen. Zette je dan zo’n lichtje weg in een donkere nis ergens achter in het huis, waar zelden een mens komt? Natuurlijk niet! Die lamp is bedoeld voor de leefruimte. Maar waar zet je die dan in die leefruimte? Daar ligt ook de veelgebruikte korenmaat. Wordt het lampje daaronder gezet? Toe nou! Dan heeft die lamp nog geen effect, ook al bevindt hij zich nu wel in de woonruimte. Zo’n olielamp hoort hoog op een speciale standaard, zodat het hoge vlammetje het meeste licht verspreidt. Logisch toch?

Hét licht werd verdonkeremaand

Maar wat in het gewone leven zo logisch is als wat, blijkt in het koninkrijk van God voor veel mensen helemaal niet vanzelfsprekend te zijn. Dát wil Christus met dit voorbeeld duidelijk maken. Hij zag dat mensen die het de normaalste zaak van de wereld vonden om in hun huis hun olielampen hoog op een standaard te plaatsen, tegelijk bezig waren het Licht van God in een nis weg te zetten. Of onder een korenmaat te verstoppen.

Hij was naar deze wereld gekomen als het Licht van God voor een donkere wereld. Dus wat lag er meer voor de hand dan dat de mensen dit licht blij en dankbaar aanpakten en in hun leven op een hoge plaats neerzetten? Hun hele leven erdoor lieten verlichten? Logisch toch?

Ja, maar dat was nu precies wat heel veel mensen in Israël niet deden. Hun leiders voorop. Christus had pas nog voor de zoveelste keer een boze geest uitgedreven. Hemels licht straalde over het leven van die man en zijn omgeving! De duivel, de vorst van de duisternis, was teruggedreven. Maar wat doen de mensen met dit licht? Ze verdonkeremen het.

Sommigen beschouwen Jezus als een trawant van Beëlzebul, de overste van de boze geesten. Anderen willen eerst nog wel eens een speciaal teken uit de hemel van Hem zien: een legitimatie dat Hij echt van God komt. Dus: de één zet dit hemels licht meteen weg in de kelder van de hel. Alsof Jezus bij de duivel hoort en niet bij God. Een ander zet het licht onder de korenmaat: het mag wel blijven, maar we moeten nog maar eens zien of het wel echt licht geeft. Terwijl nota bene de koningin van Seba van ver afkwam op het hemels licht dat destijds rondom koning Salomo in Jeruzalem straalde, zeiden de Joden die dagelijks een veelvoud van dat licht van toen om zich heen hadden: 'Het is voor ons nog de vraag of u wel echt van God komt' (Luc. 11:31). Terwijl de bevolking van Nineve zich bekeerde op het woord van een buitenlandse profeet, zeiden de Joden tegen de allerhoogste Profeet en Leraar: 'U bent bezeten!' (Luc. 11:32). Ze vangen het hemels Licht niet op, maar zetten het weg.

Verlichting via onze oren

Hoe kwam dat nu? Hoe konden ze nu zo dom zijn, zou je zeggen?

Omdat er iets mis was met hun ogen. Hun oog was 'slecht'.

Nu is dat opmerkelijk, omdat Christus eerder steeds gezegd heeft - en Hij zal het hierna ook weer zeggen - dat je niet allereerst naar Hem moet *kijken*. Maar *horen*.

Dat eerste beeld, van die lamp die je niet in de kelder of onder de korenmaat moet zetten, heeft Christus al eens eerder gebruikt. Maar heel opvallend: nadat Hij de gelijkenis van de zaaier en het zaad verteld had (Luc. 8:4-15). Het zaad dat de zaaier zaaide, was toch het Wóórd van God? Ja, want geloven begint met hóren. '*Wie oren heeft om te horen, die hore!*' En zo krijg je oog voor het licht van God.

En (Luc. 8:16) dan komt datzelfde beeld van die lamp die op de standaard moet: maar nu moet je dat licht ook volop de kans geven om je te verlichten. En het dus niet dom wegzetten.

Maar meteen dáár achteraan zegt Christus dan weer: '*Zie dan toe hoe u hóórt!*' Niet: '*ziet*', nee, '*hoort*'. Het licht van de hemel bereikt ons via onze oren. Zolang je dus je oren dicht houdt voor Gods Woord, zul je Christus niet opmerken als het Licht der wereld.

Oorproblemen als gevolg van oogproblemen

Maar nu is het vreemde dat Christus in Lucas 11 zegt dat ook je ógen er toch wel degelijk mee te maken kunnen hebben. Je kunt ook hóórproblemen hebben omdat je een óógprobleem hebt. Geen oor voor Christus als het Licht der wereld, omdat er met je kijken iets mis is.

Dat bedoelt Hij met dat raadselachtige zinnetje: '*De lamp van het lichaam is het oog.*' Voor ons gevoel is het oog een orgaan om licht op te vangen. Niet om licht uit te stralen. Ogen moeten licht krijgen: ze kunnen het toch niet geven? Maar de Here Jezus heeft het hier wel degelijk over ogen die schijnen als een lamp. Waardoor ons hele lichaam verlicht kan worden. Hij vergelijkt ons oog met een looplamp. Onze ogen wijzen ons lichaam de weg. Ze geven ons lichaam voorlichting: waar de ogen kijken, volgen de voeten, of pakken de handen aan.

Ook dit beeld gebruikte Christus al eerder. In Matteüs 6:22 en 23. Daar roept Christus op, een schat in de hemel op te sparen. En dom ben je als je niet luistert. Toch zal daar niets van terecht komen als je ogen zich vergapen aan de schatten van hier beneden, zegt Christus. En ook dan zegt Hij: '*De lamp van het lichaam is het oog.*' Als je ogen je verkeerd voorlichten, richt je je op de verkeerde schat. En gaat zijn oproep om een schat in de hemel te vergaren, het ene oor in en het andere weer uit.

De Bijbel is vol voorbeelden van een verkeerd oog dat het hele lichaam verduisterde. Waardoor mensen Gods goede Woord in de wind sloegen.

Eva, en vervolgens ook Adam keken met een verkeerd oog naar de vrucht die God als enige vrucht aan de mens had ontzegd. Maar toen ze hun verkeerde kijken volgden, vergaten ze Gods goede Woord en werd hun hele leven duister.

Lot keek met begerige ogen naar de welvarende streek bij Sodom en Gomorra, maar verloor toen wel Gods beloften aan Abraham uit het oog.

David keek met een verkeerd oog naar de aantrekkelijke Batseba en vergat toen prompt Gods goede wet.

Petrus durfde het aan om, toen Jezus het zei, zomaar over het water zijn Here tegemoet te gaan. Maar toen hij met een bang oog naar de hoge golven keek, hoorden zijn oren de bemoedigende aansporing van Christus niet meer en dreigde zijn hele lichaam in het donkere water weg te zakken.

Daar was het ook mis gegaan met veel Israëlieten in Jezus' dagen. Hun ogen keken niet goed. Ze zagen in Jezus niet veel meer dan een bijzonder mens. Ook een mens in vernedering, terwijl hun ogen uitzagen naar een koning die op verhoging uit was. Deze zoon van een timmerman - zou die de Zoon van God zijn?! Kom nou! De schriftgeleerden keken met een jaloers oog naar Jezus. Hij kreeg meer aanhang dan zij! De massa's mensen die Hem naliepen, keken alleen maar met een nieuwsgierig oog - wat zou Hij nog meer in petto hebben? Maar allemaal keken ze met een onzuiver oog. En daarom wilde Christus' Woord niet goed bij hen naar binnen. Gingen hun oren zich zelfs ergeren aan zijn woorden.

Hoe kijken wij?

Waarop richten wij onze ogen? Dreigt ons vele kijken misschien een belemmering voor ons rustige horen te worden? Er is veel te zien in deze wereld. Maar ook veel dat onze ogen doelbewust afleiden wil van het hemels licht. Films, shows en ik weet niet wat voor programma's allemaal op de tv, bladen en stripboeken in de boekwinkel of in de wachtkamer van de dokter, ontelbaar veel sites op internet... Vol geweld, seks, gespot, hebzucht. Vol gevaarlijke voorlichting. Vol gevaarlijke aantrekkingskracht op onze ogen. En hoe meer we er een oogje aan wagen, des te meer hindert ons dat bij het open-oorhouden voor wat God ons aan geweldige dingen komt zeggen.

Hoe komt het dat steeds meer mensen steeds minder tijd hebben om rustig naar Gods Woord te luisteren, voor zichzelf, in onze gezinnen, samen in de verenigingen? Hoe komt het dat veel ogen een iets dikker boek dat geschreven is om ons in ons leven met de HERE voor te lichten, al bij voorbaat wegleggen: 'te zware kost voor mij'? Het is niet waar dat we er geen tijd voor zouden hebben. Zijn onze ogen niet te veel tijd kwijt met andere dingen? Zijn ze niet te veel afgeleid? De ogen dwalen weg en wennen aan het duister van deze wereld. Als wij elke week vele uren onze ogen laten wennen aan wat de Bijbel de werken der duisternis noemt, gaat het hemels licht ons irriteren. Wie z'n ogen verknoeit, ziet straks geen licht meer en zegt: 'Er valt me veel te weinig te beleven in de kerk. En de preken duren me veel te lang. Wat heb ik aan die catechisaties: alleen maar saai gepraat.' Dan gaan christenen met verknoeide ogen vragen om duidelijker bewijzen dat we echt met God te maken hebben in de kerk. Men wil wat zien, beleven! Waar zijn de blijken van de Geest?

Oogoperatie nodig?

Voor dat gevaar waarschuwt Christus zelf ons dus: 'Wil je blijven openstaan voor Mij en mijn Woord, zorg dan dat je ogen goed blijven.'

Er zijn ongetwijfeld lezers van *Nader Bekeken* die al eens een oogoperatie hebben ondergaan, omdat ze steeds minder scherp gingen zien. En ze wilden graag zo lang mogelijk zo scherp mogelijk blijven kijken. Als ook zo'n operatie niet meer helpt en je het licht in je ogen minder ziet worden - wat is dat een verdriet!

Het is toch een veel en veel groter verdriet als je het zicht op het hemels licht, op Christus steeds meer zou verliezen? En straks in het eeuwige duister zou wegzakken? Onderwerp dan uw ogen ook eens aan een geestelijke oogoperatie. Zet eens, waar nodig, het mes in uw kijken. En oefen uw ogen eens weer meer aan het licht. U moet eens zien hoe u daarvan opknapt!